

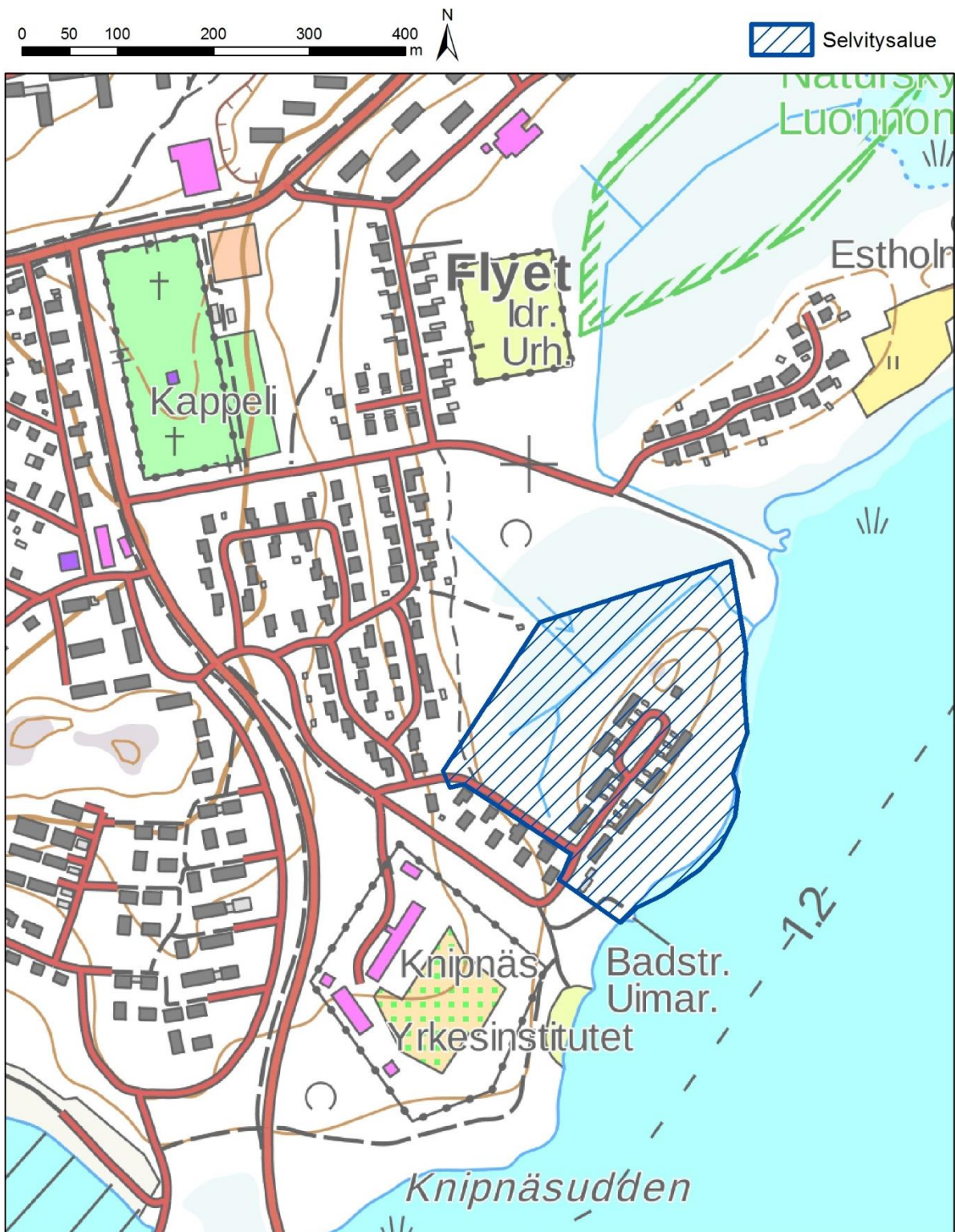
Raaseporin Linnunlaulun asemakaava-alueen luontoselvitys vuonna 2017

Johdanto ja menetelmät

Raaseporissa Tammisaaren keskustan kaakkoisreunalla sijaitsevalle Linnunlaulun alueelle (kuva 1) ollaan laatimassa asemakaavaa, ja kaavoitukseen liittyen selvitettiin alueen luontoarvoja kesällä 2017. Selvitys sisälsi kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen, jossa paikannettiin alueen uhanalaiset tai muuten huomionarvoiset kohteet ja kasviesiintymät. Lisäksi työhön sisältyi arvio alueen merkityksestä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeille (erityisesti liito-orava, saukko, viitasammakko, lepakot, kirjoverkkoperhonen; Nieminen & Ahola 2017) ja erityisesti suojeltaville lajeille (Ympäristöministeriö 2013) sekä niiden elinympäristöjen osoittaminen.

Raportissa kuvataan kriteerit täyttävät luontotyypit ja kasvillisuuden arvokkaat piirteet, ja niille annetaan tarvittaessa maankäyttöä koskevia suosituksia. Lopuksi arvioidaan alueen merkitystä aiemmin mainituille huomionarvoisille eläin- ja kasvilajeille. Työn menetelmäkuvaus esitetään liitteessä 1.

Selvityksen tilasi Raaseporin kaupunki ja toteutti Faunatica Oy. Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen maastotyö tehtiin 20.7.2017. Jalavatöyhtökoille soveltuvia elinympäristöjä kartoitettiin erillisellä maastokäynnillä elokuun lopussa.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus.

Tulokset

Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys

Selvitysalueelta rajattiin viisi arvokasta luontotyyppikohdetta, joista kaksi on lehtoalueita, kaksi luhtia ja yksi merenrantaniitty. Lisäksi paikannettiin uhanalaisen vuorijalavan ja alueellisesti uhanalaisen saarnen esiintymät sekä huomionarvoinen puuryhmä. Kohteilla ja kasviesiintymillä on paikallista arvoa, ja luontaiset vuorijalavat ovat lisäksi rauhoitettuja. Kohteet ja niiden numerointi esitetään kuvassa 2. Valokuvia kohteilta on liitteessä 3.

Arvokkaat luontotyyppikohteet

Lehtoalueet 1–2.

1. Uhanalaisia luontotyyppisiä (tuore runsasravinteinen lehto: äärimmäisen uhanalainen [CR] luontotyyppi). Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Käytännössä rajausta täyttää myös metsälain 10 § mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön piirteitä (rehevä lehtolaikku). Paikallisesti arvokas kohde.

Lehtoalue edustaa harvinaista luontotyyppiä, mutta sen arvoa laskevat alueella tehdyt maanmuokkaukset ja muut toimet, jotka ovat heikentäneet lehdon luonnontilaisuutta. Alueen reunaosissa on ojien kasvittuneita maavalleja. Lisäksi alueelle ulottuu ilmeisesti jokin putkilinjasto, jonka tarkistuskaivo tms. löytyi metsästä. Vanhat kannot kertovat aiemmista hakkuista. Puusto on rehevää ja tiheää. Kookkaita tervaleppiä ja järeitä koivuja on varsin runsaasti, harvakseltaan kasvaa muutamia kuusia. Aluspuustossa nuorta tuomea on hyvin runsaasti, seuranaan mm. pihlajaa ja koivua. Puumaisia melko nuoria vaahteroita (rajatulla alueella rinnankorkeusläpimitaltaan 9–25 cm) kasvaa alueella vajaat 20 puuta. Kenttäkerroksen lehtolajeja ovat mm. vuohenputki, käenkaali, sudenmarja, puna-ailakki, korpi-imarre ja soreahiirenporras. Monin paikoin puusto on niin tiheää ja varjostavaa, että kenttäkerroksen lajisto puuttuu tai on hyvin niukkaa. Alueen reunaosiin on tuotu muutamaan kohtaan puutarhajätettä, joista alueen lajistoon ovat liittyneet mm. koristekasvit vuorenkilpi, happomarja, särkynytsydän ja jokin vierasperäinen kurjenpolvilaji.

2. Luonnonsuojelulain 29 §:n tarkoittama suojeltu luontotyyppi (luontaisesti syntynyt jalopuumetsikkö). Uhanalaisia luontotyyppisiä (tuore keski- ja runsasravinteinen lehto: vaarantunut [VU] ja äärimmäisen uhanalainen [CR] luontotyyppi; vaahteralehto: erittäin uhanalainen [EN] luontotyyppi). Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Käytännössä rajausta vastaa myös metsälain 10 § mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (rehevä lehtolaikku). Vaahteralehtoa voi pitää maakunnallisesti arvokkaana kohteena.

Lehtoalue on puustorakenteeltaan monikerroksinen: ylispuustona on järeitä koivuja ja mäntyjä, väli- ja aluspuustona myös pihlajaa, tuomea, raitaa ja vaahteraa. Vaahteran esiintyminen on merkittävää. Puumaisia vaahteroita (rajatulla alueella rinnankorkeusläpimitaltaan 10–45 cm) kasvaa alueella lähes 40 puuta, joten luonnonsuojelulain luontotyyppin kriteerit täyttyvät. Kenttäkerroksessa rinteiden yläosissa kasvaa kieloa laajalti hyvin runsaana, alarinteillä lehtokorte on paikoin runsas. Niiden seurassa tavataan mm. aitovirnaa, kyläkellukkaa, ahomansikkaa, nurmitädykettä, nurmilauhaa ja soreahiirenporrasta.

Lajisuhteiden ja puuston rakenteen perusteella lehtoalue on mahdollisesti ollut aikoinaan metsälaitumena. Kaakkoisreunassaan lehto rajautuu tuoreeseen avohakkuualueeseen.

Luhdat

Luhta: uhanalainen luontotyyppi (tervaleppäluhta: vaarantunut [VU] luontotyyppi). Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Käytännössä rajaus vastaa myös metsälain 10 § mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä (lehtipuustoinen luhta). Paikallisesti arvokas kohde.

Ojituksesta huolimatta alueen pohjoispäässä on säilynyt pieni alue rakenteellisesti edustavaa tervaleppäluhtaa. Luhta jatkuu laajempaan luoteeseen selvitysalueen ulkopuolelle. Valtapuustona ovat varttuneet tervalepät, aluspuina kasvaa muita lehtipuita. Alue on hyvin kosteaa ja inventointiaikaan kasvitonta ruoppapintaa oli runsaasti näkyvissä. Luhtakasveja ovat runsaita terttuampi, rentukka, korpikastikka, ojasorsimo, punakoiso sekä suoputki; myös rantakukkaa ja suovehkaa tavataan. Lähinnä suurten saniaisten vähäisyys rajatulla alueella estää lajin luokittelemista luonnonsuojelulain 29 §:n tarkoittamaksi suojelluksi luontotyyppiä (tervaleppäkorpi). Näitä lajeja esiintyy muualla luhtan alueella selvitysalueen ulkopuolella; hiirenporras on hyvin runsas viereisellä luhtan kuivuneella osalla.

Muuttunut luhta: Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Paikallisesti arvokas kohde.

Ojituksen kuivattama osa tervaleppäluhtaa. Puusto on lajistoltaan ja rakenteeltaan samantyyppistä kuin viereisellä kostealla luhtalla; tuomi on runsas aluspuustossa. Kosteimmat pinnat ovat hävinneet ja luhtalajisto on korvautunut kuivuutta paremmin sietävillä lajeilla, joista osa on myös kosteille lehdoille tyypillisiä. Näistä soarehiirenporras on laajalti hyvin runsas. Tavallisia ovat myös metsäalvejuuri, metsäimmarre, suo-orvokki, käenkaali ja puna-ailakki. Alueelle on harmillisesti levinnyt jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*), joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi (Maa- ja metsätalousministeriö 2012). Toistaiseksi lajia on yksi tiheä kasvusto. Alueella on varsin runsaasti lehtilahopuuta, mikä lisää sen arvoa monien hyönteis- ja sienilajien elinympäristönä ja linnuista varsinkin tikkalajien ruokailukohteena. Tämäkin alue jatkuu luoteeseen selvitysalueen ulkopuolelle. Lounaassa alue rajautuu kosteaan puustottuneeseen niittyyn.

Rantaniitty

Uhanalaisia luontotyyppijä (korkeakasvuinen ja matalakasvuinen merenrantaniitty: erittäin uhanalainen EN ja äärimmäisen uhanalainen CR luontotyyppi). Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Paikallisesti arvokas kohde.

Rannan ulko-osissa esiintyy kapeana kaistaleena melko monilajista korkeakasvuista merenrantaniittyä. Runsaista lajeista ovat mesiangervo, ranta-alpi, karhunputki, merivirmajuuri ja hiirenvirna. Niiden tavallista seuralajistoa ovat mm. rantalemmikki, rantamatara, puna-alpi ja suoputki, paikoittaisemmin tavataan mm. rantanätkelmää ja keltakurjenmiekkää. Rajatun niittyalueen ulommassa osassa esiintyy hyvin kapeana kaistaleena matalakasvuisten rantaniittyjen lajistoa, päälajeinaan rönsyrölli, luhtakastikka ja jokapaikansara. Koko rantaniittyalueella kasvaa harvakseltaan alle kaksimetristä järviruokoa. Rannan suuntaan niitty vaihettuu tiheäkasvuiseen ruokoluhtaan ja luoteisreunassa tuoreeseen korkeakasvuiseen niittyreunukseen. Luoteisreunaan on päässyt hieman haitallista vieraslajia jättipalsamia (*Impatiens*

glandulifera). Niityt ovat vielä lajistoltaan melko edustavia mutta ruovikoitumisen myötä niittyalue supistuu vähin erin.

Uhanalaisen kasvilajin esiintymä

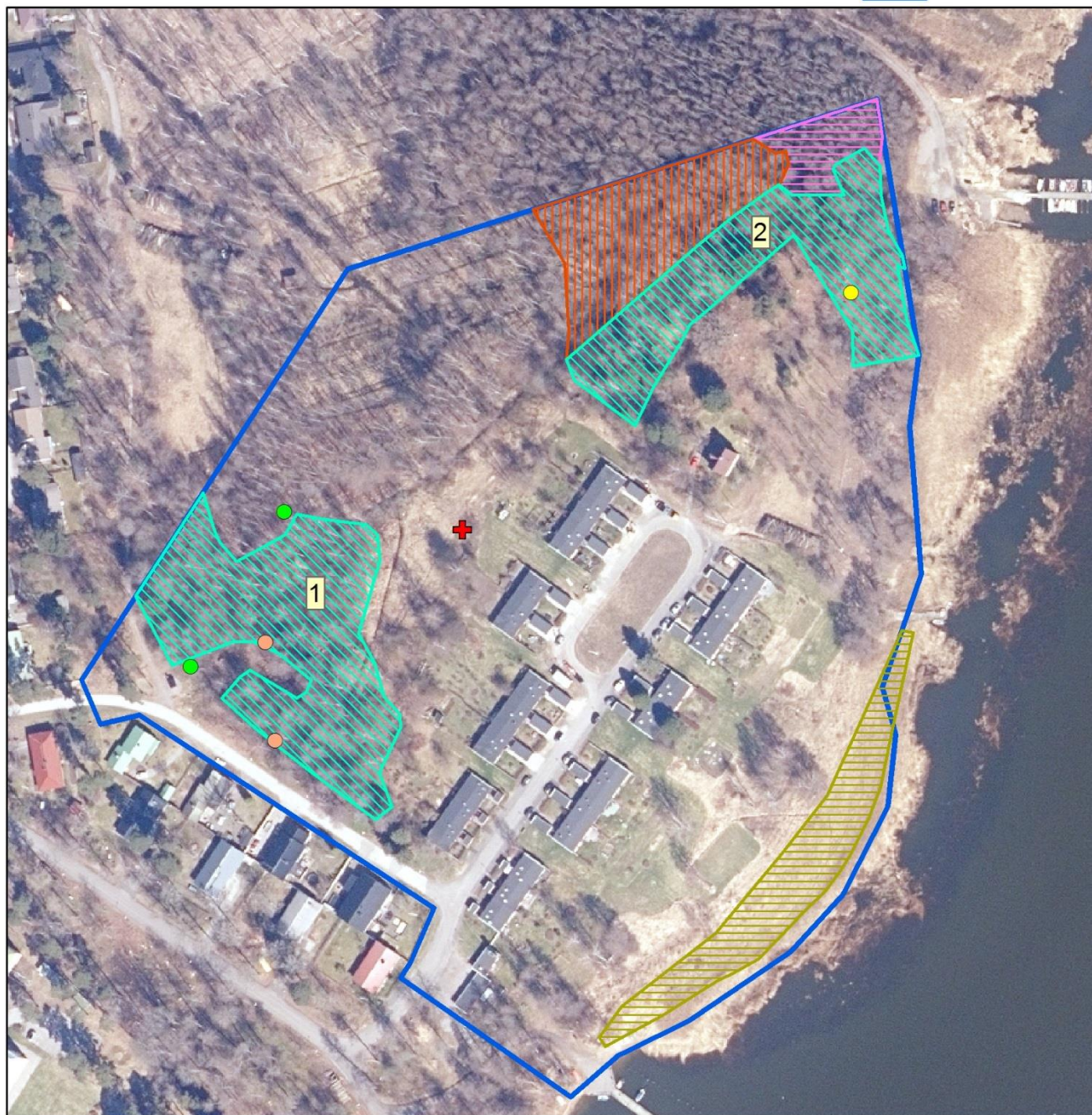
Vuorijalavaa (*Ulmus glabra*; vaarantunut [VU] ja rauhoitettu laji) löytyi muutama nuorehko, n. 15-metrinen puu selvitysalueen lounaisosan lehdosta ja sen tuntumasta (kuva 2). Puut ovat epäilemättä luontaisesti kasvupaikoilleen taimettuneita, mutta muuten esiintymän alkuperä on epäselvä. Vuorijalavaa esiintyy myös istutettuna Tammisaaren kaupunkialueella.

Alueellisesti uhanalaisen kasvilajin esiintymä

Lounaisosan lehdosta löytyi kaksi nuorta, alle viisimetristä saarnea (*Fraxinus excelsior*; kuva 2). Kasvupaikkansa perusteella saarnet ovat paikalla luontaisesti itäneitä. Emopuiden sijainti on epäselvä. Saarnea kasvaa muuallakin Tammisaaren kaupunkialueella, ja osa esiintymistä saattaa olla luontaisia. Saarni on luokiteltu luontaisella esiintymisalueellaan alueellisesti uhanalaiseksi lajiksi (RT).

Maisemapuut

Näyttävinä puuyksilöinä karttaan on merkitty kaksi aivan vierekkäin kasvavaa järeää koivua (kuva 2). Puut ovat rinnankorkeuslähpimitaltaan 70 ja 50 cm. – Viereisellä hakkuuaukealla ja sen reunoilla kasvaa joitakin muita paksuja ja hyvin iäkkäitä puita (tammi ja mäntyjä; ei merkitty karttaan). Nämä ovat perua ajoilta, jolloin metsä on ollut melko avointa, kenties laidunkäytössä.

Kuva 2. Huomionarvoiset luontokohteet Tammissaaren Linnunlaulun asemakaavoitettavalla alueella.

Arvio alueen merkityksestä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeille ja erityisesti suojeltaville lajeille

Luontodirektiivin liitteen IV useimpien lajien (ei kuitenkaan lepakoiden) elintapoja sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määritelmät on esitelty Niemisen ja Aholan (2017) julkaisussa.

Liito-orava

Selvitysalueen metsät ovat rakenteeltaan ja puulajisuhteiltaan sellaisia, että ne **eivät sovellu liito-oravan elinympäristöiksi**. Pesimiseen sopivia kolopuita ei esiinny selvitysalueella. Metsät ja puustoiset vyöhykkeet soveltuvat periaatteessa liito-oravan liikkumisalueeksi, mutta niiden kautta ei kulje potentiaalisesti merkittäviä kulkureittejä. Liito-oravan alueellinen kanta Raaseporin seudulla on harva, eikä tiedossa ole lajin havaintoja selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä (Hertta-tietokanta). Liito-oravan esiintyminen selvitysalueella tai sen levittäytyminen sinne on erittäin epätodennäköistä.

Lepakot

Todennäköisesti alueella esiintyy lepakoita kuten lähes kaikilla lähialueiden vastaavilla kohteilla.

Selvitysalueella on metsänreunoja, aukioita ja merenrantaa, jotka soveltuvat hyvin eri lajien ruokailualueiksi. On kuitenkin melko epätodennäköistä, että alueella olisi EU:n luontodirektiivin tarkoittamia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Ne sijaitsevat yleensä puiden koloissa, hylätyissä rakennuksissa tai asuinrakennusten vinteilä, jotka eivät ole täysin suljettuja. Sellaisia kohteita selvitysalueella ei käytännössä ole. Lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä niiden sijaintia ja merkittävyyttä ei voi luotettavasti arvioida ilman selvityksiä.

Muut EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajit ja erityisesti suojeltavat lajit

Selvitysalueella on viitasammakolle hyvin sopivia kutupaikkoja rantaniittykaistaleen allikoissa, ja osin myös selvitysalueen pohjoisosan luhdissa. Selvitysalueella voi siis hyvin olla EU:n luontodirektiivin tarkoittamia lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Kirjoverkkoperhoselle sopivaa lisääntymisympäristöä alueella ei ole, ja lisäksi alue sijaitsee perhoslajin tunnetun levinneisyysalueen ulkopuolella. Laji on havaittu Raaseporissa vain kerran (Hyönteistietokanta 2017), ja yksilö on tulkittu muualta harhautuneeksi.

Selvitysalueen kosteilla niityillä kasvaa vesihierakkaa, ja elinympäristö on periaatteessa sopiva isokultasiivelle (*Lycaena dispar*). Laji on 2000-luvulla laajentanut esiintymisalueuttaan Suomessa kaakosta alkaen, ja etelärannikolla on tehty yksittäisiä havaintoja Hankoniemelle saakka. Läntisellä Uudellamaalla ei kuitenkaan ole tiedossa perhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai sellaiseen selvästi viittaavia havaintoja. Isokultasiiven esiintyminen selvitysalueella on hyvin epätodennäköistä. Mikäli lajin levittäytyminen kuitenkin edelleen jatkuu, saattaa se asuttaa Tammisaaren seudun sopivia elinympäristölaikkuja jo seuraavien 10–20 vuoden kuluessa.

Selvitysalueella ei ole lampia tai muita sellaisia vesialueita, jotka soveltuisivat hyvin muualla lähialueilla tavattaville isolampisukeltajalle, jättisukeltajalle tai kuudelle sudenkorentolajille (ks. Nieminen & Ahola 2017). Myöskään saukolle hyvin sopivia elinympäristöjä ei ole, eikä lajin esiintyminen alueella ole todennäköistä. Selvitysalueella ei siis ole näille liitteen IV(a) eläinlajeille sopivia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Selvitysalueelta ei ole tiedossamme myöskään havaintoja muista liitteen IV eläin- tai kasvilajeista eikä erityisesti suojeltavista lajeista (Ympäristöministeriö 2013).

Erityisesti suojeltavalle ja erittäin uhanalaiselle jalavatöyhtökoille (*Bucculatrix albedinella*) soveltuvia elinympäristöjä ei esiinny selvitysalueella. Perhosen toukka elää jalavilla, ja laji suosii lämpimillä ja valoisilla paikoilla kasvavia vanhoja puita. Asemakaava-alueella on vain muutamia nuoria ja ilmeisesti istutettuja jalavia, joiden kasvupaikat eivät vaikuta erityisen lämpimiltä. Vaikka Dragsvikin havaintopaikka sijaitsee selvitysalueen lähituntumassa, on jalavatöyhtökoin esiintyminen asemakaavoitettavalla alueella hyvin epätodennäköistä.

Suosituks

Haitallisen vieraslajin jättiputken kasvusto (ks. liite 2 ja kuva 2) tulisi hävittää. Myös jättipalsamin kasvustot olisi hyvä hävittää, joskin nykytilanteessa se on hieman työlästä. Erityisesti tulisi varmistaa, ettei kasvi pääse leviämään selvitysalueen pohjoisosan luonnontilaiseen tervaleppäluhtaan, joka on jättipalsamille suotuisaa kasvuympäristöä.

Suosittellemme arvokkaiden luontotyyppien ja rauhoitettujen vuorijalavien huomioon ottamista alueen maankäyttöä suunniteltaessa. Arvokkaimman tervaleppäluhdan laajuus kannattaisi selvittää kokonaisuudessaan.

Eteläisemmän lehdon (lehto 1) käyttö puutarhajätteen läjityspaikkana tulisi saada loppumaan.

Suosittellemme viitasammakon esiintymisen selvittämistä alueen rantaniittykaistaleella ja pohjoisosan luhdissa.

Kirjallisuus

Hotanen, J.-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & Tonteri, T. 2008: Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. – Metla, Metsäkustannus, Hämeenlinna.

Hyönteistietokanta 2017: – Internet-sivut, <http://insects.fi/database/Database.html>, käytetty 18.11.2017.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. – Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 4. täysin uudistettu painos.

Maa- ja metsätalousministeriö 2012: Kansallinen vieraslajistrategia. – Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>

Ohtonen, A., Lyytikäinen, V., Vuori, K.-M., Wahlgren, A. & Laitinen, J. 2005: Pienvesien suojelu

metsätaloudessa. – Suomen ympäristö 727. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus, Joensuu. 84 s.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008, Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 572 s.

Salminen, J. & Aalto, S. 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). Loppuraportti. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 119–2012.

Ympäristöministeriö 2013: Erityisesti suojeltavat lajit. <http://www.ym.fi/download/noname/%7BBDE1281B-403D-40EE-BEFD-5C0B8925CD3B%7D/56908> . Viitattu 27.9.2017.

Espoossa 30.11.2017

Markku Heinonen & Kari Nupponen
Faunatica Oy

Liite 1. Menetelmäkuvaus

FM Markku Heinonen teki luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen maastotyöt 20.7.2017. Niissä paikannettiin alueen uhanalaiset tai muuten huomionarvoiset kohteet ja kasviesiintymät; luontotyypeistä erityisesti luonnonsuojelulain 29§:n mukaiset suojeltavat luontotyypit, metsälain 10§:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt sekä vesilain mukaiset suojeltavat kohteet. Lisäksi arvioitiin alueen merkitystä luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainituille eläinlajeille ja erityisesti suojeltaville lajeille. Maastotöiden yhteydessä havainnoitiin myös muuta huomionarvoista lajistoa. Alueelta mahdollisesti aiemmin tietoon tulleet uhanalaisten lajien esiintymät tarkistettiin valtion ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta.

Selvitysalue kierrettiin jalan kattavasti läpi kasvillisuutta ja alueen muita piirteitä havainnoiden. Yksityisiä piha-alueita ei kartoitettu. Arvokkaiden luontokohteiden ja kasviesiintymien sijainnit rajattiin maastossa kartalle. Paikannuksessa käytettiin apuna tarkkuus-GPS-laitetta (Trimble GeoXT 6000). Luontotyyppikuvion ominaisuuksista (kasvillisuus ja kasvilajisto, puuston rakennepiirteet, lahoppuusto sekä muut ominaispiirteet) kirjattiin oleelliset tiedot. Luontotyypin määrittämisessä käytettiin seuraavia oppaita: Hotanen ym. 2008, Raunio ym. 2008, Salminen & Aalto 2012. Kohteilta otettiin myös valokuvia. Luontotyyppikuviot arvotettiin niiden luonnonsuojelullisen arvon ja tilan perusteella. Putkilokasvilajit määritettiin maastossa. Määritysoppaana käytettiin Retkeilykasviota (Hämet-Ahti ym. 1998).

Erittäin uhanalaiselle ja erityisesti suojeltavalle jalavatöyhtökoille (*Bucculatrix albedinella*) soveltuvia elinympäristöjä kartoitettiin erillisellä maastokäynnillä elokuun lopussa, jolloin selvitysalue kuljettiin kauttaaltaan läpi. Kartoitus tehtiin potentiaalisten uusien elinpaikkojen löytämiseksi, koska laji on havaittu vuonna 2011 Linnunlaulun asemakaava-alueen tuntumassa sijaitsevalla Dragsvikin varuskunta-alueella (havainto Hertta-tietokannassa).

GPS-mittauksille tehtiin jälkikorjaus, jolloin päästiin korkean peittävän puuston alueilla 1–6 metrin tarkkuuteen ja muilla alueilla alle kahden metrin tarkkuuteen. Paikkatiedon ja kartta-aineiston käsittely tehtiin ESRI ArcGis-ohjelmistolla; rajauksien tekemisessä ja tulkinnoissa apuna käytettiin tarvittaessa myös ilmakuvatarkastelua (pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos).

Liite 2. Alueen kuvaus

Selvitysalueen pinta-ala on n. 7,5 hehtaaria. Alue sijaitsee Tammisaaren keskustan itäreunalla Dragsviksfjärdenin rannalla.

Alue muodostuu matalasta kumpareesta ja sitä reunustavista loivista rinteistä. Kumpareen lakiosassa on rivitaloja pihapiireineen ja -rakennuksineen. Avoimia nurmia on melko leveästi talojen ympärillä. Koillisosassa on omakotitalo jonka koillispuolella metsä on hakattu aukeaksi; idän suunnassa myös rantapuustoa on harvennettu paljon. Selvitysalueen eteläpäässä on yleinen laituri. Kumpareen luoteisosa on kosteaa ja alavaa, ja aikoinaan ojitettu.

Kallioita on vain muutama pienialainen ja vaatimaton paljastuma alueen koillisosassa. Yhtenäisimpiä metsäalueita ja puustoisia luhtia on kuvailtu tarkemmin arvokkaiden luontotyyppien yhteydessä. Niiden ohella pienialaisia puustoisia laikkuja tavataan lähinnä alueen lounaisosassa. Laiturin lähellä on muutama pieni jääne rantalehtoa. Näiden pienten puustolaikkujen alkuperäinen kasvillisuus on enemmän tai vähemmän muuttunutta.

Lounais-koillissuuntaisen ojan luoteispuolelle, arvokkaiden luontotyyppikohteiden väliin jää alue, joka on enimmäkseen entistä niittyä. Niittykäytön lakattua alueelle on noussut harvahko koivu- ja leppävaltainen puusto. Luoteesta tulevan ojan varsi on paikoin ennallistumassa reheväksi luhdaksi. Sen luona kasvaa myös isohko kasvusto melko harvinaista vesihierakkaa (*Rumex aquaticus*).

Kumpareen luoteisrinteessä talojen ja ojan välissä on ilmeisesti entistä peltoa, joka on muuttunut korkeakasvuiseksi reheväksi niityksi. Myös omakotitalon kaakkoispuolella on entinen pieni pelto. Kumpareen kaakkoisrinteessä talojen ja rannan välissä on ilmeisesti ollut laajalti niittyä, joka on otettu osaksi muuhun käyttöön, mm. nurmikentiksi. Tuoreen niityn alaosasta on kapea reunus jäljellä; niityllä kasvaa yksittäin leveälatvaisia, osaksi järeitä koivuja. Niityn alavin osa on merenrantaniittyä, joka on edellä kuvattu tarkemmin arvokkaana luontotyyppinä. Uloimpana on kapeahko ruokoluhtareunus.

Rivitalojen luoteispuoleisella niityllä on jättiputken kasvusto (*Heracleum* sp.; ks. kuva 2); laji on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, jonka kasvustot tulisi hävittää (Maa- ja metsätalousministeriö 2012). Toinen haitallinen vieraslaji jättipalsami (*Impatiens glandulifera*) on kotiutunut alueella moneen paikkaan. Laajoja kasvustoja on edellä mainitulla niityllä sekä sen luoteispuolella entisellä niityllä, niukemmin viereisellä kuivahtaneella luhdalla. Hieman lajia tavataan myös talojen kaakkoispuoleisella niityllä.

Liite 3. Valokuvia selvitysalueelta

Kuva 3.1. Selvitysalueen länsiosan rajattua lehtokohdetta (kuva 2: lehtokohde 1).

Kuva 3.2. Selvitysalueen pohjoisosan rajattua lehtokohdetta (kuva 2: lehtokohde 2).

Kuva 3.3. Lehdon (lehtokohde 2) ja muuttuneen luhdan vaihettumisvyöhykettä selvitysalueen pohjoisosassa.

Kuva 3.4. Selvitysalueen pohjoisosan tervaleppäluhtaa.

Kuva 3.5. Alueen itäosan rantaniityn matalakasvuisinta kohtaa. Korkeakasvuista rantaniittyä kuvan oikeassa laidassa. Vasemmalla ruokoluhtaa, jossa tiheään kasvillisuuden lomassa on viitasammakolle soveltuvia pienialaisia allikoita. Metsänreuna vaikuttaa hyvältä lepakoiden ruokailualueelta.